

Kazachstan – monitor ekonomického vývoja **August 2018**

1. Aktuálny makroekonomický vývoj / očakávané trendy

Rast HDP za január – júl 2018 sa udržal na úrovni predchádzajúceho mesiaca (4,1 %) a dosiahol 4,0 %, krátkodobý ekonomický indikátor, ktorý zahŕňa dynamiku rastu 6 hlavných odvetví (priemysel, poľnohospodárstvo, stavebníctvo, obchod, doprava, komunikácie) predstavoval 104,9 % oproti 105,2 % v júni 2018.

Produkcia v priemysle sa v uvedenom období medziročne **zvýšila o 5,1 %** na 15 504,4 mld. KZT (36,5 mld. EUR), najväčší podiel na tom mal **banský a ťažobný priemysel** (8 527,1 mld. KZT; 20,1 mld. EUR), z toho hlavne **ťažba ropy** (6 922,8 mld. KZT; 16,3 mld. EUR). Dôležitý bol tiež **metalurgický priemysel** (2 673,6 mld. KZT; 6,3 mld. EUR). **Strojársky priemysel** vyprodukoval tovary za 556,4 mld. KZT (1,3 mld. EUR), čo predstavuje pomerne málo, iba 3,6 % z celkového objemu produkcie v priemysle za prvých 7 mesiacov r. 2018.

Ročná miera inflácie (júl 2018 oproti decembru 2017) bola **2,7 %**. **Medzinárodné rezervy** Kazachstanu k 01.06.2018 dosiahli **89,9 mld. USD** a v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka sa znížili o 3,5 %, z čoho **aktíva Národného fondu** predstavovali 59,2 mld. USD (pokles o 6,1 %). Aktíva v zlate boli 30,7 mld. USD (+1,8 %). **Miera nezamestnanosti** v júli 2018 dosiahla 4,9 % (442,5 tis. evidovaných nezamestnaných). Priemerná **nominálna mesačná mzda** v júli 2018 bola 158,618 tis. KZT (373,6 EUR).

Investície do základného kapitálu firiem za január-júl 2018 dosiahli 5 490,9 mld. KZT (12,9 mld. EUR) a medziročne sa zvýšili o 23,7 %. Prevládajúcim zdrojom investícií boli vlastné prostriedky firiem, ktoré vložili do svojho rozvoja 3 980,7 mld. KZT (9,4 mld. EUR) alebo 72,5 % celkových investícií do základného kapitálu. **Hlavný podiel investícií smeroval do banského a ťažobného priemyslu (42,4 %)**, menej už do operácií s nehnuteľným majetkom (13,5 %), dopravy a skladovania (13,1 %).

Prílev priamych zahraničných investícií za 7 mesiacov r. 2018 dosiahol 6,7 mld. USD a medziročne sa zvýšil o 24,4 %. Najvyšší podiel investícií (32,7 %) získal sektor priemyselnej výroby, hlavne vďaka modernizácii petrochemického závodu v Šymkente a rozširovaniu projektu ťažby na ropnom poli Tengiz.

Minister národného hospodárstva T. Sulejmanov na zasadnutí vlády 28.8. predstavil **strategický plán rozvoja kazašskej ekonomiky do r. 2025**, podľa ktorého priemerný rast HDP v uvedenom období dosiahne 4,2 % s hodnotou 3,9 % na budúci rok a 4,6 % v r. 2025. Cieľom je dosiahnuť do r. 2025 tvorbu HDP na 1 obyvateľa na úrovni 46,1 tis. USD. Návrh rozpočtu na nasledujúce 3 roky je koncipovaný na základe očakávanej ceny ropy 60 USD za barel. Výmenný kurz národnej meny by na budúci rok nemal prekročiť 350 KZT/1 USD. Eurázijská rozvojová banka vo svojej prognóze z 31.8. uvádza, že hospodársky rast Kazachstanu v tomto roku by mal dosiahnuť 3,8 %.

Národná banka Kazachstanu oznámila, že **oficiálny výmenný kurz národnej meny KZT** voči USD bude od 10.9.2018 definovaný na základe priemerného výmenného kurzu na Kazašskej burze cenných papierov KASE s použitím zúčtovacieho obdobia T+1 namiesto T+0. Pravidlá stanovenia oficiálneho výmenného kurzu KZT/USD sa nemenia, iba platforma sektoru USDKZT_TOD (zúčtovanie v deň transakcie) sa mení na sektor USDKZT_TOM (zúčtovanie deň po transakcii). Podľa stanoviska Národnej banky je zúčtovací systém T+1 štandardom pre transakcie na svetových finančných trhoch a umožní zlepšiť predikciu likvidity pre banky druhého stupňa a zabráni tiež vysokej fluktuácii národnej meny.

2. Podnikateľské prostredie / podpora podnikania/ aktivity firiem

Protiruské sankcie USA

Nové americké sankcie voči Rusku nebudú mať vplyv na kazašskú ekonomiku. Na zasadnutí vlády 14.8. to vyhlásil minister hospodárstva T. Sulejmenov, pričom zdôraznil, že kazašská strana udržiava dobrý dialóg so svojimi americkými partnermi tak, aby ich nové sankcie nemali vplyv na ekonomické záujmy Kazachstanu. Americká strana si je toho dobre vedomá a podľa ministra Sulejmenova dokonca garantovala Kazachstanu, že bude brať do úvahy jeho záujmy, keď bude plánovať akékoľvek sankcie. Zároveň nevidí žiadne hrozby implementácie rozpočtových programov. Revízia rozpočtu sa uskutoční na jeseň v súvislosti s vývojom makroekonomických indikátorov a stavom čerpania rozpočtových prostriedkov. Až na základe analýzy aktuálnej situácie sa rozhodne o prípadnej revízii rozpočtu. Sankcie podľa ministra hospodárstva síce nemajú vplyv na ekonomiku, výmenný kurz KZT voči USD sa však podľa toho nespráva: za uplynulý týždeň poklesol o 4,2 % a od začiatku apríla 2018 až o 13,7 %.

Výroba televíznych prijímačov

Čínska spoločnosť HKC Corporation Ltd. oznámila 3.8., že investuje 10 mil. USD do výstavby závodu na výrobu televíznych prijímačov v meste Kostanaj, ktorý bude prvý svojho druhu v Kazachstane. Ročná kapacita závodu dosiahne 600 tis. jednotiek a hlavným exportným trhom budú krajiny SNŠ.

Plán industrializácie – nerovnováha medzi realitou a skutočnosťou

Minister pre investície a rozvoj Ž. Kasymbek informoval 22.8., že v rámci Plánu industrializácie na r. 2015-2019 bolo v priebehu 1. polroka 2018 zrealizovaných 18 projektov v hodnote 187 mld. KZT (441 mil. EUR) a vytvorených bolo 1,8 tis. pracovných miest, čo pri celkovom počte 9 mil. zamestnancov skutočne nie je veľa. Ambiciózny plán industrializácie na r. 2018 sa však plniť musí, čo minister Kasymbek vyriešil oznámením, že v 2. polroku 2018 očakáva realizáciu približne 100 projektov (!) za 1,1 bil. KZT (2,6 mld. EUR), ktoré umožnia vytvoriť už prijateľnejší počet pracovných miest – viac ako 12,2 tisíc.

Zákaz vysielania 88 zahraničných TV a rozhlasových staníc

Minister pri informatiku a komunikácie D. Abaev informoval 8.8., že v súlade so zmenami zákona o vysielaní a transmisii, ktoré platia od januára 2018, boli všetky zahraničné televízne a rozhlasové spoločnosti vysielajúce na území Kazachstanu povinné v priebehu 6 mesiacov (do 9.7.2018) otvoriť svoje zastúpenie v Kazachstane. Z 307 registrovaných subjektov tak doposiaľ urobilo 219, ostatným 88 spoločnostiam ministerstvo zaslalo oznámenie, ktorým im zakazuje vysielat' na území Kazachstanu, pokiaľ tu nezaregistrujú svoju pobočku.

Spustenie montáže elektrobusev v Almaty

Vedenie národnej investičnej agentúry Kazakh Invest oznámilo, že na jeseň t.r. bude v Almaty spustená montáž autobusov na elektrický pohon z dielne nemeckej spoločnosti Eurabus. Investícia vo výške 40 mil. USD umožní vytvoriť 400 pracovných miest; nový závod bude ročne vyrábať 100 elektrobusev, ktoré budú určené predovšetkým pre domáci trh.

Montáže ruských vozidiel UAZ

Vedenie spoločnosti Azia Avto sídliacej v meste Ust'-Kamenogorsk oznámilo, že od polovice septembra 2018 začne dodávať na domáci trh prvé osobné automobily značky UAZ, montované z komponentov dovážaných z Ruskej federácie. Domáci podiel na montáži vozidiel UAZ nebol zverejnený, lokalizácia produkcie by sa však mala prejavovať nižšou cenou predávaných modelov Patriot a Hunter, ktorých úžitkové vlastnosti a prejazdnosť sú obzvlášť vhodné na náročné podmienky v Kazachstane. Ceny offroadových modelov Patriot budú od 6,4 mil. KZT (15,1 tis. EUR), Hunter bude ešte lacnejší, za 5,6 mil. KZT (13,2 tis. EUR).

Nedostatky programu zamestnanosti

Úrad Generálnej prokuratúry Kazachstanu na základe uskutočnenej analýzy implementácie programu zamestnanosti na r. 2016-2018 informoval 15.8. o neefektívnom využití 10,5 mld. KZT (24,7 mil. EUR), sprenevere 1 mld. KZT (2,4 mil. EUR) a zneužití úverov vo výške 553 mil. KZT (1,3 mil. EUR). Zistil, že iba 23 tis. (28 %) osôb z celkového počtu 81 tis., ktoré sa zúčastnili programu rekvalifikácie, si dokázalo nájsť zamestnanie. Zistené boli prípady, keď zamestnanie bolo pridelené zosnulým, invalidom alebo osobám pracujúcim v iných organizáciách. Celkovo bolo začatých 195 trestných stíhaní v súvislosti s vzniknutými škodami vo výške 1 mld. KZT (2,4 mil. EUR). Generálna prokuratúra preto vyzvala úrad premiéra, aby zoberal na zodpovednosť organizátorov celého programu.

Spoločný belgicko-kazašský projekt

Kazašská firma Global Chemical Company a belgická spoločnosť Carmeuse Group oznámili 25.8., že v Karagande postavia nový závod na výrobu vysoko aktívneho vápna, ktoré bude využívané v procese obohacovania kovových a nekovových rúd. Hodnota projektu, ktorý je prvý svojho druhu v Kazachstane, predstavuje 55 mil. USD. Plánovaná ročná kapacita závodu by mala dosiahnuť 300 tis. ton vápna. Spoločnosť Carmeuse Group patrí medzi svetových lídrov v oblasti produkcie vápna, má 90 výrobných závodov po celom svete (vrátane SR).

Dve banky prišli o licencie

Národná banka Kazachstanu zrušila bankovú licenciu bankám Qazaq Banki a Eximbak Kazakhstan, nakoľko opakovane nedodržiavali pravidlá stanovené regulátorom. Obidvom bankám pritom boli odobrané licencie na retailové vklady ešte začiatkom t.r. Národná banka dala zároveň obe inštitúcie pod dočasnú správu a pripravuje ich likvidáciu súdnou cestou. 85-98 % retailových vkladov by malo byť preplatených z Kazašského fondu na poistenie vkladov.

Národná banka investuje do cenných papierov bánk druhého stupňa

Kazašská národná banka oznámila, že pripravila nový investičný program podpory domácich bánk, na základe ktorého budú aktíva Jednotného národného penzijného fondu vo výške 200 mld. KZT (471 mil. EUR) investované do nákupu cenných papierov kazašských bánk druhého stupňa. Aktíva budú investované prostredníctvom Kazašskej burzy cenných papierov v Almaty (KASE) a možnosť účasti na programe bude otvorená pre banky so základným kapitálom nad 60 mld. KZT (141 mil. EUR).

Slabšie výsledky poľnohospodárov

Minister poľnohospodárstva U. Šukejev informoval 22.8., že **úroda pšenice v tomto roku by mala dosiahnuť 20 mil. ton**, čo v porovnaní s 21,9 mil. ton v predchádzajúcom roku predstavuje pokles o 9 %. Dôvodom sú horšie klimatické podmienky v tohtoročnej sezóne. Priemerné ceny kazašskej pšenice sa v súčasnosti pohybujú okolo 48 tis. KZT (113 EUR) za tonu, čo je hlboko pod cenovým priemerom EÚ, kde sa jednotlivé druhy pšenice predávajú v rozmedzí od 135 EUR (krmna) do 202 EUR (tvrdá pšenica).

Rezort financií je najviac skorumpovanou štátnou inštitúciou

Kazašská agentúra pre štátnu službu a boj proti korupcii informovala 23.8., že najviac skorumpovaným štátnym orgánom je Ministerstvo financií, kde za uplynulý rok bolo zaregistrovaných 126 porušení zákona, čo je 2x viac, ako v rovnakom období minulého roka. Od začiatku r. 2018 bolo zaregistrovaných už 56 prípadov. Za ostatné 2 roky zákon najviac porušili zamestnanci daňových úradov (110 prípadov) a colnej služby (103). Taktiež rastie trestnosť v sfére verejného obstarávania – od začiatku r. 2018 bolo odhalených 250 porušení zákona, čo je rovnako 2x viac, ako pred rokom (122).

Riaditeľ protikorupčnej agentúry A. Špekbajev na stretnutí s prezidentom N. Nazarbajevom 20.8. informoval o prijatých **opatreniach zameraných na posilnenie boja proti korupcii**, hlavne digitalizáciu verejných služieb, rast miezd štátnych zamestnancov a osobnú zodpovednosť top manažérov štátnych inštitúcií. Podľa Nazarbajeva bude treba 2x zvýšiť platy štátnych zamestnancov, čo umožní získať vysoko kvalifikovaných odborníkov. Predseda najvyššieho súdu Ž. Asanov zároveň informoval prezidenta, že prvostupňové súdy v Kazachstane riešili v priebehu 1. polroka 2018 celkovo 1,8 mil. súdnych prípadov, trestne stíhaných bolo 16,302 tis. osôb, z ktorých 25 % dostalo nepodmienečný trest. Zároveň bol zaznamenaný pokles ekonomickej trestnej činnosti o 30 %.

3. Energetika / nerastné suroviny / obnoviteľné zdroje energie

Sporná akvizícia v ťažobnom priemysle

Hodnota akcií jednej z najväčších kazašských ťažobných firiem Kaz Minerals, sa 3.8. prepadla o 26 % - deň po tom, ako zverejnila informáciu o svojej novej akvizícii, ktorou je **ruská baňa na med' Baimskaja**. Hodnota transakcie predstavuje **900 mil. USD** a predajcom je skupina investorov vrátane kontroverzného ruského podnikateľa R. Abramoviča. Kazašská strana svoje rozhodnutie obhajuje tým, že na trhu s med'ou sa očakáva výrazný deficit ponuky a Baimskaja disponuje zásobami vo výške 9,5 mil. ton medi a 16,5 mil. uncí zlata.

Výroba elektrickej energie nekoreluje s deklarovanou podporou OZE

V Kazachstane sa veľa hovorí o prechode k zelenej ekonomike a raste podielu výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov. Aktuálne čísla však naznačujú skôr opak. Podľa informácie spoločnosti KOREM (národný operátor s elektrickou energiou) zo 7.8. bolo v 1. polroku 2018 vyrobených 81,5 % energie v tepelných elektrárňach (oproti 79,4 % v 1P/2017), 8,4 % v zariadeniach na zemný plyn (8,2 %), 9,7 % vo vodných elektrárňach (12 %), 0,4 % vo veterných (0,3 %) a 0,1 % v slnečných elektrárňach (0,1 % v 1P/2017).

Prvá veterná elektrárň oslavuje 3 roky prevádzky

Využívanie obnoviteľných zdrojov energie (vietor, slnko) v Kazachstane nemá dlhú históriu. Prvá veterná elektrárň priemyselného typu vybudovaná pri meste **Jerejmentau** v Akmolinskej oblasti oslávila v auguste 2018 tri roky svojej prevádzky, počas ktorých vyrobila viac ako 500 mil. KWh elektrickej energie. Inštalovaná kapacita veterného parku

s 22 zariadeniami predstavuje **45 MW** a je vo vlastníctve štátnej energetickej akciovej spoločnosti Samruk-Energo.

Zákaz dovozu ruského benzínu

Kazachstan iba donedávna zápasil s nedostatkom benzínu a musel značné objemy dovážať z Ruskej federácie. Situácia sa však zmenila po tom, ako 3 domáce rafinérie prešli kompletnou rekonštrukciou, Kazachstan už ruský benzín nepotrebuje a začína chrániť domácich producentov svojším spôsobom. Ministerstvo energetiky Kazachstanu oznámilo 7.8., že **s platnosťou od 10.8. zavádza dočasný 3-mesačný zákaz dovozu ruského benzínu** kategórie AI-92 po železnici. Dôvodom sú údajne vysoké zásoby uvedenej kategórie benzínu na domácom trhu.

Viceminister energetiky M. Mirzagaliev v komentári k uvedenému opatreniu informoval 30.8., že **spoločný trh s ropou a zemným plynom v Eurázijskej ekonomickej únii bude zavedený v r. 2025**. Kazachstan v súčasnosti funguje v obchode s ropnými výrobkami na princípe dvojstranných dohôd a každoročne stanovuje kvóty na ich bezcolný dovoz. Vo vzťahu k Ruskej federácii bol na tento rok naplánovaný dovoz 1,1 mil. ton benzínu, aktuálny vývoj však ukázal, že uvedená kvóta sa čerpá rýchlejšie, ako by bolo žiaduce. Kazachstan bol preto nútený prijať dočasné ochranné opatrenie na dobu 3 mesiacov, ktoré bolo vopred dohodnuté s ruskou stranou. Viceminister Mirzagaliev zároveň zdôraznil, že **po rekonštrukcii dvoch petrochemických závodov v Atyrau a Pavlodare sa Kazachstan stal sebestačným v oblasti zásobovania domáceho trhu benzínom**.

Výrazný rast exportu zemného plynu do Číny

Vedenie spoločnosti KazMunajGaz informovalo 9.8., že do konca októbra 2018 plánuje **vyviezť do Číny 5 mld. m³ zemného plynu v hodnote prevyšujúcej 1 mld. USD**. S exportom zemného plynu na čínsky trh začal Kazachstan pritom iba pred rokom, keď sa podarilo vyviezť plyn za 127,8 mil. USD (5,6 % celkového vývozu), čo je desatina objemu, naplánovaného na 10 mesiacov r. 2018. Spoločnosť KazMunajGaz očakáva, že v r. 2019 zdvojnásobí objem exportovaného zemného plynu do Číny na 10 mld. m³.

Nový projekt v oblasti prieskumu a ťažby uhoľného metánu

Zástupcovia Kazašskej národnej výskumnej a technickej univerzity Satbajeva, metalurgickej spoločnosti ArcellorMittal Temirtau (Karaganda) a čínskej banskej technologickej skupiny CCTEG podpísali dohodu, na základe ktorej uskutočnia spoločný prieskum možností ťažby uhoľného metánu v Kazachstane, jeho skvapalňovania a dodávok pre domáci trh. Súčasťou spoločného kazašsko-čínskeho projektu bude aj odborné vzdelávanie zamestnancov a študentov univerzity. **Kazachstan disponuje veľkými zásobami metánu, nemá však vyvinuté vlastné technológie na jeho ťažbu**.

Perspektívy exportu ropy z oblasti Kaspiku

Viceminister energetiky M. Mirzagaliev v reakcii na informácie o tom, že Kazachstan by mohol mať problémy s rastom exportu ropy cez tradičné trasy, ako je ropovod CPC (Caspian Pipeline Consortium) k Čiernemu moru, informoval 30.8., že Kazachstan má k dispozícii aj iné exportné trasy, ako dostať svoju ropu na svetové trhy. Plánuje rozvinúť svoj kaspický smer, hlavne **transport ropy cez prístavy Aktau a Kuryk smerom na Baku (Azerbajdžan) a Machačkala (Ruská federácia)**. Ako uviedol, celkové zásoby ropy v kazašskej časti Kaspického mora (nálezisko Kašagan) sa odhadujú na 12-17 mld. ton, z čoho využiteľných je 8 mld. ton.

Viceministri energetiky naďalej v domácej väzbe

Súd v Almaty rozhodol predĺžiť domáce väzenie viceministrov energetiky G. Sadibekova a B. Džaksaliev do 1.9.2018. Obidva sú obvinení v súvislosti so zneužívaním štátnych fondov pri čistení jazera v Šuštínsko-borovojskej zóne. B. Džaksaliev údajne v r. 2015 zneužil svoje právomoci v prospech spoločnosti „Ajmak i K“ a schválil výkon prác, ktoré boli navýšené 30-krát. Objem nesplnených činností predstavoval 746 mil. KZT (1,8 mil. EUR). Sabit Nurlybaj bol 13.8. vymenovaný do funkcie námestníka ministra energetiky Kazachstanu, kde nahradil G. Sadibekova. B. Džaksaliev svojho oficiálneho nástupcu zatiaľ nemá a naďalej figuruje na webovej stránke Ministerstva energetiky Kazachstanu.

4. Doprava / tranzitné koridory / Hodvábna cesta / projekt OBOR

Otvorenie nového multimodálneho prepravného uzla Kuryk

Prezident N. Nazarbajev sa 10.8. zúčastnil na slávnostnom otvorení nového multimodálneho prepravného uzla v prístave Kuryk na brehu Kaspického mora a oficiálne spustil tiež pravidelnú železničnú linku, ktorá bude prepravovať náklady z čínskej colnice Tazhen a suchého čínsko-kazašského prístavu Chorgos cez územie Kazachstanu do prístavu Kuryk s možným pokračovaním do Európy cez transkaspický koridor. Ako uviedol, tento projekt zvýši význam obnovenej Hodvábnej cesty a podporí rast príjmov Kazachstanu z nákladnej prepravy nad 5 mld. USD ročne.

Rast objemu kontajnerovej prepravy

Minister pre investície a rozvoj Ž. Kasymbek informoval 14.8., že celkový objem kontajnerovej prepravy cez územie Kazachstanu za január-júl 2018 dosiahol 250,8 tis. kontajnerov a v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka sa zvýšil o 40 %. **V smere Čína-Kazachstan-Európa a späť bolo prepravených 143,9 tis. kontajnerov pri medziročnom náraste o 63 %.** Príjmy z prepravnej činnosti dosiahli 1,5 bil. KZT (3,5 mld. USD, nárast o 17,5 %). Pozn.: kontajnerová preprava rastie, plán do r. 2020, ktorý stanovil prezident N. Nazarbajev a uvažuje s 2 mil. prepravených kontajnerov, je aj pri tejto dynamike viac ako ambiciózne.

Spolupráca s Čínou v železničnej doprave

Kazašský národný prepravca KTŽ oznámil 24.8., že v blízkej budúcnosti otvorí svoje zastúpenie v čínskom meste Čcheng-tu. KTŽ, ktorý v súčasnosti už operuje v 17 čínskych provinciách, zároveň uviedol, že za 7 mesiacov r. 2018 už cez územie Kazachstanu už prepravil 7,723 mil. ton tovaru na osi Čína-Kazachstan-Európa a späť, čo predstavuje medziročný nárast o 34 %.

5. Medzinárodné hospodárske vzťahy / regionálna spolupráca / vzťahy s EÚ

Podpis Konvencie o právnom statuse Kaspického mora

Prezidenti Kazachstanu N. Nazarbajev, Ruskej federácie V. Putin, Azerbajdžanu I. Alijev, Turkménska G. Berdymuhamedov a Iránu H. Rúhání na záver 5. Kaspického summitu, ktorý sa 12.8. uskutočnil v kazašskom prístavnom meste Aktau, podpísali historickú Konvenciu o právnom statuse Kaspického mora. **Diskusia ku Konvencii prebiehala od r. 1996** a jej podpisu predchádzalo 52 zasadnutí pracovnej skupiny na úrovni námestníkov ministrov zahraničných vecí 5 prikaspických krajín. Nový dokument stanovuje hranice hospodárskych zón, zavádza 15-míľové pobrežné pásmo a ďalšie 10-míľové pásmo na rybolov. Zahŕňa tiež národné rybolovné kvóty, prísnejšie pravidlá ochrany životného prostredia a formuluje tiež zásady spolupráce v bezpečnostnej oblasti, boji proti terorizmu a organizovanému zločinu.

Podľa Konvencie bude vodná plocha Kaspického mora zdieľaná všetkými krajinami, zatiaľ čo dno bude rozdelené na základe medzinárodného práva. Konvencia zakazuje prítomnosť cudzích ozbrojených síl v oblasti Kaspického mora.

Podľa vyhlásenia prezidenta N. Nazarbajeva **Konvencia predstavuje určitý druh ústavy Kaspického mora**, ktorá sa stane zárukou bezpečnosti, stability a prosperity v regióne. Zmluvné strany sa dohodli na špeciálnom mechanizme pravidelných 5-stranných konzultácií rezortov zahraničia za účelom implementácie jednotlivých ustanovení Konvencie. Podpísané boli tiež dohody 5 prikaspických krajín o obchodnej a ekonomickej spolupráci, doprave a zabránení incidentom na Kaspickom mori, ako aj protokoly o spolupráci v oblasti boja s terorizmom, organizovaným zločinom na Kaspickom mori a spolupráci pohraničných služieb.

Generálny tajomník OSN A. Guterres uvítal podpis Konvencie a nazval ju historickým dokumentom, ktorým pomôže štátom regiónu uregulovať staré spory a demonštruje dôležitosť regionálnej spolupráce, ktorá je nevyhnutná pre podporu medzinárodného mieru a bezpečnosti. Guterres je presvedčený, že tento dohovor "sa stane neoceniteľným nástrojom na riešenie širokého spektra dlhotrvajúcich problémov medzi pobrežnými štátmi Kaspického mora, ako aj významným krokom smerom k odstráneniu regionálneho napätia".

Minister zahraničných vecí K. Abdrachmanov informoval 16.8. o **štyroch hlavných prioritách Kazachstanu** a smeroch, ktorými by sa päť prikaspických krajín malo uberať po podpise historickej Konvencie o právnom statuse Kaspického mora:

1. bude nevyhnutné uzatvoriť samostatnú 5-strannú zmluvu o dohodnutých opatreniach na budovanie dôvery v oblasti vojenskej činnosti.
2. Podpisom Konvencie by sa mal dať nový impulz rozvoju obchodných a hospodárskych vzťahov pobrežných krajín, najmä spolupráci v oblasti investícií a energetiky.
3. Prezident N. Nazarbajev navrhol zvážiť otázky optimalizácie tarifnej politiky a zlepšenia podmienok nákladnej dopravy v prikaspických krajinách.
4. Kazašská strana navrhuje tiež prijať dokument, ktorý bude riešiť boj s nezákonným využívaním biologických zdrojov (rybolov).

Minister K. Abdrachmanov taktiež informoval, že **prvé zasadnutie pracovnej skupiny k implementácii Konvencie** sa uskutoční v polovici novembra 2018 v Azerbajdžane. Agenda stretnutia bude zameraná na riešenie otázok metodiky stanovenia základných štátnych hraníc na Kaspickom mori.

Medzinárodný fond na záchranu Aralského mora

Prezident N. Nazarbajev sa 24.8. zúčastnil v Turkménsku na summite lídrov 5 stredoázijských krajín, na programe ktorého boli otázky regionálnej spolupráce v oblasti využívania vodných zdrojov, hlavne aktivity Medzinárodného fondu na záchranu Aralského mora. **Kazašská strana na stretnutí navrhla uskutočniť zmeny v jeho organizačnej štruktúre a legislatívnej báze.** Odporučila tiež automatizovať správu, distribúciu a monitoring vodných zdrojov v oblasti Aralského mora. Navrhla zriadiť stále pracovisko pre výkonný výbor fondu a vytvoriť stredoázijské konzorcium pre medzinárodné vody a energetiku.

Vzťahy s Indiou

Predseda vlády B. Sagintajev prijal 3.8. ministerku zahraničných vecí Indie S. Swaraj (Svarádžová), s ktorou rokoval o možnostiach rozšírenia bilaterálnych vzťahov v oblasti

obchodu, obranného a kozmického priemyslu, dopravy a logistiky. Prejavený bol obojstranný záujem o aktivizáciu spolupráce v sfére poľnohospodárstva, farmaceutiky, IT technológií. Posúdené boli tiež možnosti zapojenia indických firiem do činnosti nedávno otvoreného finančného centra v Astane (AIFC) a otázky začatia rokovaní k dohode o vytvorení zóny voľného obchodu medzi EEÚ a Indiou, ktorej skorý podpis Kazachstan podporuje. Na stretnutí S. Swaraj s ministrom zahraničných vecí K. Abdrachmanovom bol zdôraznený strategický charakter medzivládnych vzťahov a historické tradície priateľstva medzi národmi oboch krajín.

Spolupráca s Tadžikistanom

1. zasadnutie kazašsko-tadžickej podnikateľskej rady sa uskutočnilo v Dušanbe 9.8. s cieľom podporiť vzájomný obchod a zvýšiť objem investícií. Prijatá bola tiež cestovná mapa, ktorej úlohou bude zvýšiť podiel malých a súkromných firiem na obchodnej výmene. Vzájomný obchodný obrat oboch krajín za r. 2017 dosiahol 800 mil. USD a medziročne sa zvýšil o 30 %.

Vzťahy s Iránom

Veľvyslanec Iránu v Astane M. Damirchilu na stretnutí 8.8. so štátnou tajomníčkou Kazašskej republiky G. Abdykalikovou informoval o ukončení rokovaní k uľahčeniu vízového režimu medzi oboma krajinami, výsledkom ktorých je **podpis dohody zjednodušujúcej proces získavania víz pre podnikateľov**. Zároveň uviedol, že snahou Iránu je čo najviac zľahčiť vízový režim so susednými krajinami alebo v plnej miere zaviesť bezvízový režim. Dokazuje to aj podpis dočasnej dohody o vytvorení zóny voľného obchodu medzi Iránom a EEÚ, ktorá bola podpísaná 17.5.2018 v rámci Astanského ekonomického fóra a je založená na princípoch WTO.

Rozvoj strategického partnerstva s Turkménskom

Kazachstan a Turkménsko si 13.8. vymenili ratifikačné dokumenty k **Dohode o strategickom partnerstve medzi vládou Kazašskej republiky a vládou Turkménska**. Príslušný protokol podpísali ministri zahraničných vecí oboch krajín K. Abdrachmanov a R. Meredov. Dohoda, ktorá nadobudne účinnosť 11.9.2018, počíta so zlepšením politického dialógu an najvyššej úrovni, vrátane spolupráce v oblasti vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a ochrany Aralského mora.

6. Eurázijská ekonomická únia (EEÚ)

Stanovené kvóty na dovoz mäsa

Eurázijská ekonomická komisia stanovila 30.8. kvóty na dovoz mäsa v roku 2019. V súlade s tým môže Kazachstan doviesť z tretích krajín 21 tis. ton hovädzieho mäsa a 140 tis. ton mäsa z hydiny. Tieto obmedzenia vyplývajú zo záväzkov Kazachstanu v rámci WTO.

Spolupráca s Ruskom pri využití kozmu

Ministerstvo obranného, leteckého a kozmického priemyslu Kazachstanu informovalo 7.8. o tom, že získalo **prístup k vysielačím frekvenciám ruského globálneho navigačného systému Glonass** (alternatíva amerického systému Global Positioning System, GPS). K frekvenciám mala doposiaľ prístup iba India do r. 2010 a Alžírsko od začiatku r. 2018. Vojenské zložky tento systém využívajú na ovládanie presne navádzaných zbraňových systémov. Systém Glonass je podľa vyjadrenia amerických expertov údajne lepší ako GPS, nakoľko je plne funkčný na celom zemskom povrchu.

Kazachstan a Ruská federácia podpísali 22.8. **dohodu o výstavbe raketového odpaľovacieho zariadenia Bajterek pre rakety Sojuz 5**. Bajterek je spoločný kozmický raketový projekt nachádzajúci sa v priestoroch kozmodrómu Bajkonur, ktorý obidve krajiny realizujú od r. 2004. Rokovania k výstavbe nového odpaľovacieho zariadenia pre Sojuz 5 začali v r. 2016, prvá raketa by mala vyletieť do vesmíru v r. 2022.

Kazachstan taktiež oznámil, že sa zapojí do ruského projektu **vývoja ťažkej nosnej rakety**, ktoré bude vypustená z kozmodrómu v kazašskom centre Bajkonur. Vývoj rakety začal už v tomto roku, dokončená bude v r. 2019 a využívaná by mala byť na lety na Mesiac alebo Mars. Kazachstan a Ruská federácia taktiež plánujú spoločne skonštruovať ultraľahkú raketu, ktorá bude vynášať malé satelity na obežnú dráhu. Na kozmodróme Bajkonur by sa mal vybudovať závod na výrobu komponentov pre rakety.

Spustenie montáže ruských traktorov

Ruský holding **Kompozit Group** informoval 7.8., že v priemyselnej zóne kazašského mesta **Kostanaj** finalizuje výstavbu spoločného závodu na montáž poľnohospodárskej techniky, hlavne **traktorov značky Belarus**. Plánovaná výrobná kapacita závodu s celkovými investíciami vo výške 2 mld. KZT (5 mil. EUR) predstavuje 3 tis. strojov, ktoré budú určené spočiatku iba pre domáci trh. V Kazachstane je v súčasnosti v prevádzke viac ako 8 tis. traktorov s podobnými parametrami, pričom nevyhnutne vymeniť z nich treba viac ako polovicu.

Zníženie dovozných ciel na osobné automobily

Podmienky na dovoz áut do Kazachstanu sa zlepšujú. EEÚ oznámila, že od 1.9.2018 znižuje clá na dovoz nových osobných automobilov z 20 % na 17 %. Očakáva sa, že na budúci rok ďalej poklesnú na 15 %. Clá na dovoz jazdených vozidiel do 7 rokov sa rovnako znižujú na 22 %. V rámci záväzkov EEÚ voči WTO budú od septembra 2018 znížené colné sadzby v priemere o 3 % celkovo na 96 kategórií tovarov.

Dohoda s Kirgizskom o zmene štatútu 2 hraničných prechodov

Premiér Kazachstanu B. Sagintajev informoval 17.8. o podpise protokolu, týkajúceho sa zmeny štatútu dvoch hraničných prechodov (**Tokmok a Kenbulun**) z dvojstranných na viacstranné, čo by malo umožniť zvýšiť ich priepustnosť v oboch smeroch a prispieť k lepšiemu pohybu tovarov a osôb na spoločnej hranici. Nevyhnutné bude však dobudovať a modernizovať infraštruktúru na uvedených prechodoch. Premiér Sagintajev v tejto súvislosti uviedol, že zabezpečenie kvalitného fungovania spoločnej hranice s Kirgizskom považuje za jednu z priorít bilaterálnej relácie. Ide o dôležité vyhlásenie v rámci konsolidácie nedávneho napätia na spoločnej hranici, keď sa v októbri 2017 transport tovarov na viac ako mesiac prakticky zastavil po tom, ako medzi oboma krajinami vzniklo napätie kvôli kritickým slovám kirgizskej vlády na adresu kazašského prezidenta N. Nazarbajeva, ktorý sa stretol s opozičným prezidentským kandidátom O. Babanovom. Reakciou na malé upozornenie z kirgizskej strany bola prakticky úplná blokáda spoločnej hranice, ktorá keby bola trvala dlhšie, ako do decembra 2017, mala šancu úplne rozložiť pomerne slabú ekonomiku Kirgizska.

Zasadnutie medzivládnej rady s Kirgizskom

7. zasadnutie kazašsko-kirgizskej medzivládnej rady sa uskutočnilo v Astane 17.8. za účasti premiérov B. Sagintajeva a M. Abylgazieva. Okrem posúdenia aktuálneho stavu spolupráce v obchodno-ekonomickej, investičnej, dopravno-logistickej, vodno-energetickej a turistickej oblasti bol prerokovaný aj nový Komplexný program spolupráce Kazachstanu a Kirgizska na

roky 2018-2020. Pozitívne bol hodnotený rast obchodného obratu: 13,4 % za r. 2017 a 9,8 % za 5 mesiacov r. 2018 s očakávaným nárastom na 1 mld. USD. Kazašské firmy vidia svoje exportné príležitosti v oblasti metalurgických výrobkov, potravín, farmaceutických výrobkov, stavebných materiálov, IT technológií. V Kazachstane v súčasnosti pôsobí 824 spoločných kazašsko-kirgizských firiem, ktoré sa orientujú hlavne na oblasť veľkoobchodu a maloobchodu, priemyselnej výroby, stavebníctva, služieb, profesionálnej, vedeckej a technickej činnosti.

7. Dôležité výstavy a veľtrhy v teritóriu (september 2018)

Central Asia Machine World

9. ročník strojárkeho veľtrhu

Termín konania: 13.09.-15.09.2018

Miesto: Astana, výstavný areál KORME

<http://www.machineworld.kz/>

Zoznam vystavovateľov:

<http://www.machineworld.kz/Exhibitors/Exhibitor-List/?lang=ru>

Central Asia Electricity World

9.ročník elektrotechnického veľtrhu

Termín konania: 13.09.-15.09.2018

Miesto: Astana, výstavný areál KORME

<http://electricityexpo.com/>

Zoznam vystavovateľov:

<http://electricityexpo.com/Exhibitors/Exhibitor-List/?lang=ru>

Central Asia Security World

9.ročník veľtrhu bezpečnostnej techniky

Termín konania: 13.09.-15.09.2018

Miesto: Astana, výstavný areál KORME

<http://www.secureworld.kz/>

Zoznam vystavovateľov:

<http://www.secureworld.kz/Exhibitors/Exhibitor-List/?lang=ru>

Kazintermebel

11. ročník veľtrhu nábytku

Termín konania: 13.09.-15.09.2018

Miesto: Astana, výstavný areál KORME

<http://www.kazintermebel.kz/>

Zoznam vystavovateľov:

<http://www.kazintermebel.kz/Exhibitors/Exhibitor-List/?lang=ru>

Home Central Asia

11. ročník veľtrhu interiérov a potrieb pre domácnosť

Termín konania: 13.09.-15.09.2018

Miesto: Astana, výstavný areál KORME

<http://homexpo.kz/>

Zoznam vystavovateľov:

<http://homexpo.kz/Exhibitors/Exhibitor-List/?lang=ru>

Transkazakhstan / Translogica

22. ročník veletrhu dopravy a logistiky

Termín konania: 18.09.-20.09.2018

Miesto: Almaty, Atakent ITC, ul. Timiryazeva 45

<https://www.transkazakhstan.kz/ru/>

Zoznam vystavovateľov:

<https://www.transkazakhstan.kz/ru/vystavka/interaktivnyj-katalog-uchastnikov/2017>

Astane Leisure

15. ročník medzinárodného veletrhu cestovného ruchu

Termín konania: 26.09.-28.09.2018

Miesto: Astana, výstavný areál KORME

www.leisure.kz

Zoznam vystavovateľov:

<https://www.leisure.kz/ru/vystavka/spisok-uchastnikov/2017>

Prehľad výstavných akcií organizovaných v Kazachstane v roku 2018:

<https://www.mzv.sk/documents/736307/347854/Kazachstan+-+ve%C4%B5Etrhy+a+v%C3%BDstavy+2018>

Prehľad výstavných akcií organizovaných v Kazachstane v roku 2019:

<https://www.mzv.sk/documents/736307/347854/Kazachstan+-+ve%C4%B5Etrhy+a+v%C3%BDstavy+2019>

Zdroj: Kapital KZ, Kazinform, Government KZ, Zakon KZ, Akorda KZ, 24 Chabar, Forbes KZ, Finprom KZ, Informburo KZ, Strategy 2050, Kazpravda, Primeminister KZ, Tengrinews, Kazakhstan Today, Kaznews, Astana Times, Ranking KZ, Ministerstvo energetiky KZ, Ministerstvo financií KZ, Výbor pre štatistiku KZ, Ministerstvo národného hospodárstva KZ

Spracoval: Ján Galoci, radca

Astana, 03.09.2018